

Δὲν διοικεῖ πλέον αὐτός, ἀλλ' οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἀντικοί του.

Ἐνίστε, ὁσάκις ὁ θόρυβος τῆς κοινωνίας δι' ἀδίκημά τι τῆς πολιτείας κατορθοῖ νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ὧτων του, θέλει νὰ τὸ ἐπανορθώσῃ. Δίδε διαταγὰς, αἵτινες ὁμως μένουσιν ἀνεκτέλεστοι.

— Ἐξοκολοῦθεὶ ὑπερτάμενον τὸ ἐπαναστατικὸν αὐτὸ κομιτάτον; ἡρώτη αὐτὸν ὁ Γασφρ. Αὐτοὶ ἴσως εἶνε τρελλοί... Ἐν τούτοις λέγουσιν ἀλήθειαν: Ἀπειλοῦμαι ἀπὸ ἄλλο 93! 93! δι' οὗ θὰ γείνω καὶ ἐγὼ Λουδοβίκος XVI... Ὡς ἐγώ, καὶ ὁ Λουδοβίκος XVI ἡγάπα εὐλικρινῶς τὸν λαόν του· ἀλλ' ὡς ἐγώ, δὲν εἶχε τὴν βώμην νὰ συντρίψῃ τὰς θελήσεις τῶν περὶ αὐτῶν.

Ἐν τούτοις δύνامي νὰ πράξω, ὅτι μοὶ ζητοῦσι καὶ νὰ προλάβω τὴν ὄλεθρον. Ὁ Γασφρ. Ὁ ἀντιστῆ, ἀλλ' ὁ Βαλονιέρ θὰ μὲ βοηθήσῃ. Ἐάν ἤθελον...

Κατόπιν ἀνυψῶν ἐκ νέου τὴν κεφαλὴν.

— Θέλω! εἶπεν ὑψηλοφώνως, καὶ θὰ ἐξασφαλίσω ἀσφαλτέστερον οὕτω τὸ μέλλον τῆς δυναστείας μου ἢ διὰ τῶν κατὰκρήσεων. Ναί! θὰ κάμω τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐγώ, παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Γασφρ. Σουβαλώφ, Ἀδαλβέρτου...

Ἀλλὰ πῶς; Ὡς κατὰστρέψω ὅλους αὐτοὺς τοὺς καλοὺς θεράποντας, οἵτινες ἐθυσίαν τὴν ὑπαρξίν των ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ μου, διὰ τὴν δόξαν μου;... Καὶ τί σπμίνουσιν ὀλιγαριθμοὶ ὁλοφρόνοι, μεταξὺ τῶν ἀπαθῶν ἰδέας τὸς μὲγαλῆς, πρὸ τῆς εὐτυχίας, τῆς εὐημερίας, τῆς ἀνυψώσεως ἐνὸς ἔθνους; Ἐδῶσα τὴν χειραφέτησιν διότι δὲν ἤθελον νὰ βασιλεύσω λαοῦ εὐρώτων· θὰ κάμω τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν τὴν ἀνακκινιστικὴν διότι δὲν θέλω νὰ βασιλεύω λαοῦ ἀμαθοῦς καὶ λιμεκτονοῦντος· τὸ θέλω καὶ θὰ τὸ πράξω, καὶ ἂν ἀκούῃ ἤθελε μοὶ ἀντιστοιχίσει τὸν θρόνον μου. Ἐκκαμὲ μορφασμὸν κόπῳσεως καὶ ἀπογοητεύσεως.

— Ἀλλὰ λέγουσιν ὅτι συνωμῶται ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν εὐγενῶν μου, ὡς καὶ ἐντὸς ἀκόμη τῶν ἀνακτόρων μου.

Ἐκρουσε τὸν κώδωνα καὶ εἰσῆλθεν ὁ Βερενίνης.

— Ἐάν ἡρώτων τὸν νέον τοῦτον, ὅστις μοὶ εἶνε τὸς ἀφοσιωμένος, ἐσκέφθη ὁ αὐτοκράτωρ.

— Ἀγαπητέ μοι Ἀλέξιε, τῷ εἶπε, διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης μανθάνω ὅτι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀνακτόρων μου ὑπάρχουσι συνωμῶται, ἐπιβουλευόμενοι τὴν κυδέρνησίν μου, καὶ πιθανόν καὶ τὴν ζωὴν μου.

Ὁ νέος ὑποσιτιστὴς ἐγένετο ὡς λείψανον.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο τὸς μακρὰν του, ὥστε κατ' εὐτυχίαν του δὲν ἠδυνήθη

νὰ παρὰστήσῃ τὴν θανάσιμον ὀχρότητα του.

— Ἐκάματε καμμίαν ἀνακάλυψιν; Σὺς ἔκαμεν καμμίαν πρότασιν;

— Ὅχι, μεγάλειότατε, ἔπεκρίνατο ὁ Βερενίνης μετὰ φωνῆς οὕτω τρεμούσης καὶ παραλελυμένης, ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ ἐστήσεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα του.

— Εἴθε ὀχρότατος. Πάσχετε, φίλε μου;

— Ποῶς; ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἔμαθον παρὰ τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος.

— Γνωρίζω τέκνον μου τὴν ἀφοσίωσίν σας· τὴν ἀγάπην σας πρὸς ἐμέ. Ἀλλὰ δὲν ὑποπτεύεσθέ τινα; Ἰδωμεν ἀναζητήσατε ὀλίγον.

— Οὐδαίς· διότι οὐδαίς ὑπάρχει ἐνταῦθα ὁ μὴ ὑπερπληρωθεὶς τιμῶν, πλούτου καὶ ἀγαθῶν ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος.

— Εἶνε ἀληθές, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ μεσιδῶν θλιβερώς. Ἀλλ' ἡ ἀχαριστία, ἀχαρητεία Ἀλέξιε, εἶνε ἡ ἀνεξαρτησία τῆς καρδίας· καὶ σήμερον ἡ ἀνεξαρτησία εἶνε τοῦ συρμού...

— Ὑποβάτετε...

— Δὲν πιττεύω... φεῦ! ἢ εἰς τὰς ἀφοσιώσεις τὰς ἑνῆκα φόβου ἢ τὰς ἑνῆκα ἐλπίδος νέων εὐεργεσιῶν. Ὁ ἀπὸ γνησίως ὡς ἐγώ, ὅταν ἀποκτίσῃς πείρην τῶν τοῦ κόσμου, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης εἶναι ἀχάριστος.

— Ἡ ἀνθρωπότης ὅχι, νομίζω ἡ κοινωνία.

— Ἀλλὰ ἀόρατα ἴσα ἴσα ὁμιλεῖς ὡς μηδενιστής. Ἡ κοινωνία, οἱ κοινωνισταὶ δὲν ἀκούει τις ἢ αὐτὰς τὰς λέξεις μόνον. Γνωρίζεις μηδενιστάς;

Ὁ Βερενίνης ἐταράχθη.

— Μὴ ὑποπτεύεται ἡ ὑμετέρα Μεγαλειότης; ἐψιθύρισε.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἀφῆκε στεναγμόν.

— Ὅχι, Βερενίνη, δὲν σὲ ὑποπτεύωμαι. Ὁ πατήρ σου μοὶ ἦτο εἰς ἄκρον ἀφοσιωμένος καὶ τὸν κατέστητα πλούσιον. Εἶσαι φίλος τῶν υἱῶν μου, καὶ τὸ συμφέρον σου εἶναι νὰ μοὶ ᾔσῃ πιστός.

Συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.

## ΑΠΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 1879

Πρὸς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἑσωτερικῶν  
Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλω

ὑπ' ὄψιν Ὑμῶν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς τῶν κατοίκων τοῦ Βασιλείου καὶ τῶν δημοτῶν αὐτοῦ, τῆς διεξαγωγῆς συνεπείᾳ τοῦ ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1878 Β. Διατάγματος.

Καὶ ἡ νέα αὕτη ἀπογραφή διεξήχθη κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα ἐκείνης τοῦ ἐτους 1870, ἥτοι περιέλαβεν ἅπαντα ἀνεξαίρετως τὰ ἐν τινι δήμῳ εὐρισκόμενα άτομα κατὰ τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς αὐτῆς, εἴτε ταῦτα ἦσαν Δημόται τοῦ Δήμου ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου ἀπεγράφοντο, ἢ ἑτεροδημόται ἢ ἀλλοδαποί.

Κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ ἀπογραφή ἐνηργήθη συγχρόνως εἰς ἅπαντας τοὺς Δήμους καὶ δι' ἀπογραφικῶν Ἐπιτροπῶν. Ἐξαιρέσεις τούτου ἐγένετο α) διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἐν ἣ ἡ ἀπογραφή ἐγένετο ἐπὶ ἰδίῳν δελτίῳν διανεμηθέντων κατ' οἰκογενείας καὶ διεξήχθη ἐντὸς τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐνάρεως αὐτῆς· β) διὰ τοὺς ἀνδρας τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης οἵτινες ἀπεγράφοντο παρὰ τῶν προϊσταμένων αὐτῶν· γ) διὰ τοὺς εἰς τὴν ἀκτοπλοῖαν καὶ ἀλιεῖαν ἀσχολούμενους καὶ τοὺς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξιδεύοντας ναυτικούς, ἀπογραφέντων τῶν μὲν πρώτων παρὰ τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τοῦ λιμένος ἐν ᾧ εὐρέθησαν παρόντες κατὰ τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀπογραφῆς, τῶν δὲ δευτέρων παρὰ τῆς λιμενικῆς ἀρχῆς τοῦ λιμένος ἐνθα ἐναυτολογήθησαν καὶ ἐξ οὗ ἀνεχώρησαν διὰ τὸ ἐξωτερικὸν τὰ φέροντα αὐτοὺς πλοῖα· δ) διὰ τὰς Μονὰς, τὰ ἐκπαιδευτήρια, τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα, τὰ ξενόδοχα, τὰ ἐργαστήρια, ἀπογραφέντων τῶν ἐν αὐτοῖς παρὰ τῶν προϊσταμένων ἢ διευθυντῶν ἐκάστου τῶν καταστημάτων τούτων· ε) διὰ τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς, ὧν ἡ ἀπογραφή ἐγένετο παρὰ τῆς ἀρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς.

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς ἀπογραφῆς ἐπρόκειτο νὰ ἐξακριβωθῇ ὅχι μόνον ὁ πραγματικὸς πληθυσμὸς τοῦ Κράτους, δηλαδή ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς δήμοις τοῦ Κράτους κατοίκων, ἀλλὰ καὶ ὁ νόμιμος αὐτῶν πληθυσμὸς ἥτοι ὁ ἀριθμὸς τῶς δημοτῶν ἐκάστου δήμου, μεταξὺ τῶν διαφόρων πληροφοριῶν τῶν παρ' ἐκὰν τοῦ ἀτόμου ζητούμενων κατὰ τὴν ἀπογραφὴν αὐτῶν ἐζητεῖτο κατὰ πρώτιστον λόγον καὶ ἡ δημοτικότης αὐτοῦ ἥτοι τὸ ὄνομα τοῦ δήμου ἐν ᾧ ἦτο καὶ ταγεγραμμένος δημοτὴς. Ἡ πληροφορία αὕτη, ἣν ἡ ἑλληνικὴ δημοτολογίαν ἐπιβάλλει τῇ ἀπογραφῇ, ἦτο τὸ μόνον στοιχεῖον πρὸς ἐξέυρεσιν τοῦ νομίμου πληθυσμοῦ ἐκάστου Δήμου καὶ σύνταξιν

τοῦ πίνακος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Δημοτῶν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἡ ἔρευνα αὕτη δὲν ἦτο δυνατόν, ὡς γνωστόν, νὰ ᾖ πλήρης ἀνευ τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμενόντων πολιτῶν Ἑλλήνων. Ἐπομένως τ' ἀριθμητικὰ διδόμενα, ἅτινα ὑποβάλλονται Ὑμῖν περὶ τοῦ ἀριθ. τῶν δημοτῶν τῶν Δήμων περιλαμβανουσι καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοτῶν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀπογραφέντων πολιτῶν Ἑλλήνων.

Καὶ ἐντός μὲν τοῦ Βασιλείου φρονῶσαι ἡ ἀπογραφή διεσχέθη ἀνελλιπῶς, ἐφ' ὅσον ἔρευνα φύσει ἀκροσφαλὴς καὶ δυσχερὴς δύναται νὰ παρέξῃ βεβαιότατα τοιαύτην, ἀπογραφέντων κατὰ πόλεις καὶ χωρία ἀπάντων τῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπογραφῆς εὐρεθέντων παρόντων κατοίκων αὐτῶν, ἢ προσωρινῶς διαμενόντων ἐν αὐταῖς. Ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁμοῦς διεσχεθεῖσα ἀπογραφή δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι παρέχει ἴσα διδόμενα ἀκριθείας.

Καὶ ἐν πρώτοις ἐκ τῶν 193 προξενικῶν περιφερειῶν κατὰ τὸν ἐσχάτως (Ἰούνιον 1879) παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν δημοσιευθέντα κατάλογον, 102 ὑπέβαλον πίνακας ἀπογραφῆς, 20 δὲ ἀνέφερον ὅτι ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν δὲν εὐρέθησαν διαμένοντες πολῖται Ἕλληνες· καθυστεροῦσιν ἐπομένως τὰ διδόμενα 71 προξενικῶν περιφερειῶν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι εἰς τὰς πλείστας τῶν προξενικῶν τούτων περιφερειῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν τυχόν διαμενόντων πολιτῶν Ἑλλήνων δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ σπουδαίως· δὲν εἶναι ὁμοῦς δυνατόν νὰ πιστοποιηθῇ τοῦτο καὶ ἐπισήμως ἤδη, ἀφοῦ οὐδεμία περὶ τούτων ὑπεβλήθη δῆλωσις τῆς ἀρμοδίας προξενικῆς ἀρχῆς. Εἰς τὴν κατηγορίαν ὁμοῦς τῶν καθυστερούντων προξενείων ὑπάγονται καὶ τινες προξενικαὶ περιφέρειαι ἐν αἷς εἶναι γνωστόν ὅτι διαμένουσι πολῖται Ἕλληνες, καὶ ἰδίως ἡ τοῦ ἐν Σμύρνῃ προξενείου ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου, κατὰ τὰ ἐσχάτως ὑποβληθέντα παρὰ τοῦ ἐκεῖ προξένου ἐκ διαφορῶν κατὰ προσέγγισιν πληροφοριῶν καὶ ἄλλων διδομένων, θεωρεῖται ὡς βέβαιον ὅτι παρεπιδημοῦσι κατ' ἐλάχιστον ὅρον περὶ τοῦ δεκαπεντακισχιλίου Ἕλληνες.

Προσέτι εἰς σπουδαιότατα κέντρα Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Κεῖρῳ, ἡ ἐνεργηθεῖσα ἀπογραφή καταγγέλλεται παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων προξενικῶν ἀρχῶν ὡς μὴ παριστώσα τὸν πραγματικὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐταῖς διαμενόντων Ἑλλήνων πολιτῶν. Ὡς λόγος δὲ δὲ τῆς ἀτελείας ταύτης προβάλλονται δυσχερεῖαι ἀνυπερέβλητοι συναφεῖς τῇ διεξαγωγῇ τοῦ ἔργου καὶ τῇ πληροφο-

ρίᾳ τῆς τὴν ἐξακριβώσιν κύριον ἔχει σκοπὸν ἢ προκειμένη ἔρευνα. Ἐπομένως ὑπὲρ τοῦ συνταχθέντος καὶ ὑποβαλλομένου Ὑμῖν πίνακος τοῦ ἀριθ. τῶν Κατοίκων καὶ τῶν Δημοτῶν δύναται ἐν γένει νὰ πιστοποιηθῇ ὅτι οἱ ἐν αὐτῷ ἀριθμοὶ εἰσὶ τὸ πιστὸν ἐξαγόμενον τοῦ περιεχομένου τῶν ἀπογραφικῶν δελτίων, φυλλαδίων ἢ πινάκων, καθόσον τοῦτο ἦτο σύμφωνον πρὸς τὰς παρὰ τοῦ Ὑπουργείου δοθείσας ὁδηγίας, ὅτι ἐν τῇ γραφείῳ ἐγένετο ἀκριβὲς ἐξέλεξις καὶ ἀριθμῆσις αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὡς πρὸς τὴν δημοτικότητα τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμενόντων Ἑλλήνων πολιτῶν παρέχεται τὸ ἀκριβὲς ἐξαγόμενον μόνον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀπογραφέντων πολιτῶν Ἑλλήνων. Ὡς ἐκ τούτου φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ καταβληθῇ πᾶσα δυνατὴ προσπάθεια ὅπως οὐ μόνον συγκεντρωθῶσι τ' ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς παρ' ἀπασῶν τῶν προξενικῶν περιφερειῶν, ἀλλὰ καὶ ὅπως συμπληρωθῇ ἡ ἀτελὲς διεσχεθεῖσα ἀπογραφή εἰς τὰς ἀνω μνημονευθείσας προξενικὰς περιφέρειας.

Κατὰ τὸν ὑποβαλλόμενον πίνακα τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Κράτους, ὁ ὅλικός ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐτοῦ κατὰ δήμους ἐξακριβώθη εἰς . . . . 1,654,072

Προστιθεμένων δὲ εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον καὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν συγχρόνως ἀπογραφέντων

α) Στρατιωτικῶν ἐν ἐνεργείᾳ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀπογραφῆς

18,521

β) Τῶν ἀνδρῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ

2,002

γ) Τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ταξειδεύόντων ναυτικῶν.

5,180

ὁ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου τοῦ 1879 ἐξακριβωθείς πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 1,679,775 ἥτοι κατὰ 221,861 άτομα ἀνώτερος ἐκείνου τοῦ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 ἐξακριβωθέντος (1,457,894).

Ἐὰν οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι οὖς μᾶς παρέχει ἡ ἀπογραφή τοῦ 1879 δὲν ὑπατεθῇ ὅτι ὑπέκρυψαν εἰς παραγνώρισιν τῆς φύσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τῶν ἀπογραφικῶν ἔρευνῶν ἀλλ' ὅτι ἀντιπροσωπεύουσι πιστῶς τὴν ἀριθμητικὴν τοῦ ἡμετέρου πληθυσμοῦ κατάστασιν, ἡ πιστοποιουμένη παρ' αὐτῶν αὐξήσις εἶναι λίαν σπουδαία, ἐμφαίνουσα κοινωνικὴν τοῦ πληθυσμοῦ εὐεξίαν.

Ἀναγράφων ὁμοῦς τὴν ἐπιφύλαξιν ταύτην, ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν ὁ ἐνδυασμὸς οὗτος δύναται νὰ μὴ ὑποληφθῇ βᾶσιμος, καθόσον ἐκ τοῦ γεινομένου λεπτομεροῦς καὶ κατ'

ἐπανάληψιν τῶν ἀπογραφικῶν δεδομένων ἐλέγχου ὑποστηρίζεται ὅτι ἡ αὐξήσις αὕτη δύναται μᾶλλον νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἀκριβὲς τοῦ πραγματικοῦ πληθυσμοῦ διδόμενον, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσο ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον οὐχὶ ἐκ δημοτῶν ἀλλὰ ἐξ ἐτεροδημοτῶν καὶ ἀλλοδαπῶν.

Εἰς τινὰς ἐπαρχίας ἀπογραφικαὶ τινε· ἐπιτροπαὶ ἢ καὶ Δήμαρχοι παραβλέποντες τὰς ὁδηγίας τοῦ Ὑπουργείου ἐκρίνον ὅτι ἔπρεπε ν' ἀπογράψωσι καὶ τοὺς ἀπόντας ἐκ τοῦ δήμου δημότας· ἐπειδὴ δὲ τὸ τοιοῦτον οὐ μόνον ἀντέκειτο εἰς τὸ παραδεχθῆν σύστημα καθ' ὃ ἡ ἀπογραφή ἔπρεπε νὰ περιλάβῃ κατὰ γενικὴν ὁρχὴν μόνον τοὺς παρόντας, σύστημα ἰσχύον πανταχρῷ ὅπου κανονικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς διεξάγεται ἡ ἐργασία τῆς ἀπογραφῆς, ἀλλὰ καὶ ἔθελε καθιερώσῃ αὐθαίρετον ἐξάφαισιν δυναμένην ν' ἀποπλανήσῃ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀπογραφῆς εἰς ὑπολογισμοὺς στηριζομένους ἐπὶ ἐσφαλμένων ἢ αὐθαιρέτων δεδομένων, οἱ ἀπόντες οὗτοι οἱ παρὰ τὰς ὁδηγίας περιληφθέντες μεταξὺ τῶν παρόντων, δὲν ὑπελογίσθησαν ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν κατοίκων οὐτε ἐν ἐκείνῳ τῶν δημοτῶν τῶν σχετικῶν ἐπαρχιῶν.

Ἡ κατὰ 221,861 άτομα αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τοῦ 1870 ἀνολογεῖ εἰς ἑτησίαν αὐξήσιν 24,651 ἀτόμων ἥτοι εἰς 1.69 ἐπὶ 100.

Ἡ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 πιστοποιηθεῖσα αὐξήσις διὰ μίαν δεκαετίαν ὑπελογίζεται εἰς 13,241 άτομα ἑτησίως καὶ εἰς ἓν άτομον ἐπὶ 100.

Ἐπομένως εἰ καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα ᾗναι κατὰ ἓν ἔτος μικρότερον τοῦ τῆς προηγουμένης συγκρίσεως, οὐχ ἦτον ἡ διὰ τῆς νέας ἀπογραφῆς πιστοποιουμένη αὐξήσις εἶναι κατὰ πολὺ ἀνωτέρα, Ἐνῶ δὲ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870 ὁ διπλασιασμὸς τοῦ ἡμετέρου πληθυσμοῦ ὑπελογίσθη εἰς ἔτη 69 καὶ μῆνας 8, διὰ τῆς νέας ἀπογραφῆς τὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ διπλασιασμοῦ τοῦ πληθυσμοῦ ὑποδεικνύεται πόλῳ κατώτερον, ἥτοι εἰς ἔτη 41 καὶ μῆνας 4.

Ὁ ὅλικός πληθυσμὸς τοῦ κράτους ἀποτελεῖται κατὰ τὸν ὑποβαλλόμενον πίνακα ἀπὸ

Ἀρρεῖς . . . . . 881,080

Θήλειαι . . . . . 798,695

1,679,775

Ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1870 ὁ ἀριθμὸς τῶν δήμων τοῦ Κράτους ἡῖξε κατὰ 15 ἐπομένως οἱ ἀντὶ τῶν 351 ἡδὴ ὑπάρχοντες 366 δήμοι ἀποτελοῦνται μὲν ἐκ 3,961 πόλεων, κομποπόλεων καὶ χωρίων, τάσσονται δὲ ὡς ἐξῆς ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων καὶ τῶν δημοτῶν αὐτῶν

|                  |                |     |               |     |
|------------------|----------------|-----|---------------|-----|
| Μέχρι 1000       | κατοίκων δήμοι | 13  | δημοτῶν δήμοι | 7   |
| ἀπὸ 1001—2000    | »              | 43  | »             | 41  |
| » 2001—3000      | »              | 208 | »             | 209 |
| » 3001—10,000    | »              | 89  | »             | 91  |
| » 10,001—15,000  | »              | 6   | »             | 13  |
| » 15,001—20,000  | »              | 2   | »             | —   |
| » 20,001—30,000  | »              | 3   | »             | 3   |
| » 30,001 καὶ ἄνω | »              | 2   | »             | 2   |

Αἱ 59 ἑπαρχίαι τάσσονται ὡς ἑξῆς ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων καὶ τῶν δημοτῶν αὐτῶν.

|                                |    |                  |    |
|--------------------------------|----|------------------|----|
| Μέχρι 10,000 κατοίκων ἑπαρχίαι | 2  | δημοτῶν ἑπαρχίαι | 2  |
| » 20,000                       | 17 | »                | 14 |
| » 30,000                       | 21 | »                | 22 |
| » 40,000                       | 9  | »                | 10 |
| » 50,000                       | 4  | »                | 5  |
| » 60,000                       | 4  | »                | 5  |
| » 70,000                       | 1  | »                | —  |
| ἄνωτῶν 70,000                  | —  | »                | 1  |
| » 100,000                      | —  | »                | —  |

Καὶ ἐκ μὲν τῶν δήμων τὸν μικρότερον πληθυσμὸν ἔχει ὁ δῆμος Ἀλονήσου (400), τὸν δὲ μεγαλύτερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων (68,977).

Ἐκ δὲ τῶν ἐπαρχιῶν τὸν μικρότερον πληθυσμὸν ἔχει ἡ ἐπαρχία Παξῶν (5002), τὸν δὲ μεγαλύτερον ἡ ἐπαρχία Ἀττικῆς (116,263).

Κατὰ μέσον ὄρον δι' ἕκαστον δῆμον ἀναλογουσι κάτοικοι 4,519, ἀντὶ 4,094 κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1870.

Τ' ἀνωτέρω περιληπτικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς περιλαμβάνουν εἰς τοὺς δύο συντημένους πίνακας, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἰς περὶ χει κτὰ δήμους τὸν πληθυσμὸν τοῦ κράτους, ὁ δὲ καὶ κατὰ φύλον, ὡς ἐξ κεφαλῇ διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1879, ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοτῶν ἑκάστου δήμου ὡς ἐπίσης ἐξ κεφαλῇ διὰ τῆς ἐντὸς τοῦ Βασιλείου καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐνεργηθείσης ἀπογραφῆς καὶ κατὰ τὰς παρ' αὐτῶν τῶν ἀπογραφομένων γενομένας δηλώσεις.

Τὸν πίνακα τοῦτον θέλετε εὐαρεσθεῖσθαι νὰ ἐπικυρώσῃτε, ὅπως λάβῃ τὴν νόμιμον αὐτοῦ ἰσχὺν καὶ τὸ ἀπαιτούμενον κύρος.

Ὁ ἕτερος τῶν πινάκων περιλαμβάνει τὸν διὰ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1879 ἐξακριβωθέντα πληθυσμὸν κατ' ἐπαρχίας ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν τοῦ 1870 καὶ τὴν διὰ τῆς νέας ἀπογραφῆς πιστοποιουμένην αὐξήσιν ἢ ἐλάττωσιν κατ' ἐπαρχίας.

Ἡ εὐρυτέρα ἐπὶ τῆς νέας ἀπογραφῆς στατιστικὴ ἐργασία εἰς ἣν ἤρξατο ἡδη ν' ἀσχολῇται τὸ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς στατιστικῆς τακτικὸν καὶ ἑκτακτὸν προσωπικὸν τοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου σμήματος, ὑποβλήθησεται ὑμῖν βραδύ-

τερον, ὅταν ἀποπερπωθῇ ἡ δυσχερὴς καὶ λεπτομερὴς αὕτη ἐργασία.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 24 Ἰουλίου 1879.

Εὐπειθέστατος

Ὁ τμηματάρχ. τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας  
Α. ΜΑΝΣΟΛΑΣ.

#### Ο ΣΑΜΨΩΝ ΕΝ Τῇ ΑΠΟΛΛΩΝΙ

Τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα παραστάθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ ἀ' Ἀπόλλωνος, ὁ βραβευθεὶς ἐν τῷ βουλευτικῷ ποιητικῷ διαγωνισμῷ Σαμψὼν τοῦ κ. Κ. Χ. Βερσῆ.

Ὁ Σαμψὼν εἶναι ἐκ τῶν ἐπιτυχῶν ἔργων, ἃ τίνα παρήγαγεν ἡ νεωτέρα ἡμῶν δραματικὴ φιλολογία. Γλῶσσα πολλὰ χροῦ εὐτενός, κομψή καὶ ἀρμαζούσα εἰς ἔργον δραματικόν, ἰδέαι ἐκλεκταί, καὶ περ ἐνίοτε ἐξιτημέναι, καὶ ἐγκατεσπερμέναι ἐνιαχτοῦ τοῦ δράματος, δρᾶσις μέχρι τινὸς ζωηρά καὶ κινούσα τὸ ἐνδιαφέρον εἰς τὰ κυριώτερα προσόντα τοῦ ἔργου τούτου τοῦ κ. Βερσῆ.

Αἱ κράτισται τῶν πράξεων τοῦ Σαμψῶνος εἰσὶν ἀναντιρρήτως ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη, δυνάμεναι νὰ τιμῇσιν διακεκριμένον δραματικόν, ἐνῷ ἡ τετάρτη εἶναι λίαν ἀσθενής, τὸ δὲ ἐλάττωμα αὐτῆς τοῦτο καταφαίνεται ἐτι μᾶλλον ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῶν δύο προηγουμένων ἢ αὐλαία πίπτει, οἷον εἰ ἀπροσώπως καὶ ἐνῷ ὁ θεατὴς περιμένει νὰ ἴδῃ τι ἀκόμη. Ἡ πέμπτη εἶναι μὲν ἀνωτέρα τῆς τετάρτης, ἀλλ' ὑπολείπεται κατὰ πολὺ τῶν δύο προηγουμένων. Ἀληθῶς ὁ σκόπελος, εἰς ὃν δυνατόν νὰ ναυαγήτῃ πᾶς δραματικὸς ποιητής, εἶναι πάντοτε ἡ λύσις τοῦ δράματος. Διὰ τοῦτο δὲ εἶδομεν πολλάκις ἔργα χωροῦντα ἐν ἀρχῇ μετ' ἐπιτυχίας, παρέχοντα ἀγαθὰς προσδοκίας περὶ τῆς ὅλης διεξαγωγῆς αὐτῶν, ἀλλ' αἴφνης περὶ τὸ τέλος ἀποτυγχάνοντα. Καὶ τὸν σκόπελον τοῦτον δὲν ἠδυνήθη νὰ παρακάμψῃ καλῶς ἔχων ὁ

Σαμψὼν τοῦ κ. Βερσῆ. Τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ ἔπαθεν ὅτι καὶ ὁ ἥρωας αὐτοῦ. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν ῥωμαλέον, ὡς ὁ Σαμψὼν, ἀλλ' ἐν ταῖς τελευταίαις πράξεσι ἀπεκόπησαν αὐτοῦ αἱ τρίχεις καὶ ἐτελείωσεν ἀδύνατον καὶ ἐξησθενημένον, χωρὶς τοῦλάχιστον νὰ δώσῃ τελευταίαν τινὰ ἀνελαμπήν, ὡς ὁ Σαμψὼν θάπτων τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἐντὶ πέμπτη πράξις ὁ ποιητὴς εὐστόχως ἀποφεύγει νὰ φέρῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν ὑπὸ τοῦ Σαμψῶνος καταστροφὴν τῶν Φιλισταίων, τόσῳ μᾶλλον, ὅσην αἱ σκηναὶ τῶν ἡμετέρων θεάτρων στεροῦνται τῶν τελείων ἐκείνων μηχανισμῶν, δι' ὧν εἶναι δυνατόν νὰ διεξαχθῶσι πράξεις τοιαῦται μετ' ἐπιτυχίας, καθιστὰ δὲ γνωστὴν εἰς τὸ κοινὸν τὴν καταστροφὴν δι' ἀγγέλλου, ἀπαρμυόμενος κατὰ τοῦτο τοὺς ἀργαίους, καίτοι καὶ τοῦτο ζῆμιοι ὅπως δῆποτε τὸ ἔργον, διότι καὶ παῖδες ἀκόμη, μεταξὺ τῶν θεατῶν, ἔχοντες πρόσφατον ἐν τῇ μνήμῃ τὴν ἱερὰν ἱστορίαν, ἣν παρεδόθησαν ἐν τοῖς σχολείοις, προσέδοκον νὰ ἴδωσιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν καταστροφὴν τῶν Φιλισταίων καὶ νὰ κούσῃ τὸ ἀποθανέντω ἢ ψυχὴ μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων.

Κατὰ τὴν παράστασιν παρὰ πολλῶν ἐγένετο ἡ ὁρὴ παρατήρησις περὶ τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ χαρακτῆρος τῆς Σαλιδᾶς. Καί, ὡς ἔχει μὲν αὐτὸν ὁ ποιητής, εἶναι μετ' ἐπιτυχίας διαγεγραμμένος, ἀλλ' οἱ θεαταὶ εὐλόγως περιέμενον νὰ ἴδωσιν αὐτήν, ὡς τὴν γνωρίζουσιν ἐκ παραδόσεως. Ὁ λέγων Σαλιδᾶ ἐννοεῖ γυναῖκα ἀπίστον καὶ προδοτικὴν, κινούσαν τὴν βδελυγμίαν καὶ τὴν ἀποστροφὴν, ἐνῷ ἡ Σαλιδᾶ τοῦ ποιητοῦ, μεταξὺ δύο καθηκόντων περιπίπτουσα, προτιμᾷ τὸ εὐγενέστερον, ἡ δὲ πάλιν τῶν αἰσθημάτων, ἡ ἐγχειριζομένη ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς, κινεῖ τὸν οἶνον καὶ τὴν συμπάθειαν. Καὶ εἶναι μὲν τοῦτο ὑπὸ τινα ἐποφιν ἀρετῆ τοῦ δράματος, ἀλλ' ἀρετὴ ἀπομακρυνομένη τῆς παραδόσεως, εὐκόλως δ' ἐννοεῖται ὅσον δυσχερὲς εἶναι νὰ παλαίσῃ τις πρὸς προλήψεις, αἵτινες κατέστησαν οἷοι νὰ ἄρθωσι πίστει.

Ἡ Σαλιδᾶ, ὡς τὴν γνωρίζομεν, εἶναι αὐτὸ τοῦτο γυνή, ὁ δὲ ποιητὴς διέπλασεν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς χαρακτῆρα ὥραϊον ἀληθῶς διὰ πᾶν ἄλλο δράμα, κατέστρεψεν ὅμως τὸν τύπον τῆς γυναικός. Καὶ ὁμοίως γοῦμεν μὲν ὅτι ὁ δραματικὸς δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ παρακολουθῇ κατὰ πόδας τὴν ἱστορίαν, δεσμευόμενος ὑπ' αὐτῆς, ἀλλὰ φρονούμεν ἀφ' ἑτέρου ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῷ ἢ ἐπὶ τὸ ἀντίθετον ὅπως μεταβολὴ πεισιγνώστων πραγμάτων. Τοῦτο τὸ πολὺ δύναται τις νὰ συγχωρήσῃ εἰς μεγαλοφυΐαν.

(Συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.)